

WIELOWYMIAROWY ASPEKT

KRYZYSU

W TEORII I PRAKTYCE

**Kasper Sipowicz
Edyta Najbert
Tadeusz Pietras**

Kasper Sipowicz, Edyta Najbert, Tadeusz Pietras

WIELOWYMIAROWY ASPEKT KRYZYSU W TEORII I PRAKTYCE

Będzin 2017

© Copyright by
Kasper Sipowicz, Edyta Najbert, Tadeusz Pietras
& e-bookowo
Recenzent: prof. zw. dr hab. Piotr Kuna

Projekt okładki: e-bookowo

ISBN e-book 978-83-7859-798-8
ISBN druk 978-83-7859-799-5

Wydawca: Wydawnictwo internetowe e-bookowo
www.e-bookowo.pl
Kontakt: wydawnictwo@e-bookowo.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone.
Kopiowanie, rozpowszechnianie części lub całości
bez zgody wydawcy zabronione
Wydanie I 2017

Spis treści

Wstęp	7
CZĘŚĆ I ASPEKT TEORETYCZNY	9
Rozdział 1	
Kryzys - geneza, rodzaje, podstawowe terminy oraz akty prawne	9
Rozdział 2	
Metody zarządzania w kryzysie ekonomiczno-gospodarczym oraz kryzysie w przedsiębiorstwie	24
Rozdział 3	
Metody zarządzania w kryzysie środowiskowym	37
Rozdział 4	
Metody zarządzania w kryzysie politycznym	50
Rozdział 5	
Ochrona infrastruktury krytycznej	65
Rozdział 6	
Stres jako element kryzysu	78
Rozdział 7	
Skutki narażenia na ostry i przewlekły stres - ujęcie według klasyfikacji psychiatrycznych	90
CZĘŚĆ II ASPEKT PRAKTYCZNY	103
Rozdział 8	
Planowanie, zarządzanie, reagowanie kryzysowe - rodzaje, podstawowe terminy oraz akty prawne	103
Rozdział 9	
Zasady opracowywania planów reagowania kryzysowego	115
Rozdział 10	
Gminne i Powiatowe Plany Reagowania Kryzysowego	128
Rozdział 11	
Miejskie i Wojewódzkie Plany Reagowania Kryzysowego. Rządowe Centrum Bezpieczeństwa	140
Rozdział 12	
Główne elementy składowe planów reagowania kryzysowego	151

Rozdział 13	
System ochrony ludności – zagrożenia wojenne	166
Rozdział 14	
System ochrony ludności – zagrożenia czasu pokoju	181
Rozdział 15	
Organizacja obrony cywilnej.	
Planowanie i organizowanie działań ochrony ludności	194
Rozdział 16	
Plany reagowania kryzysowego w raportach Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznej i Najwyższej Izby Kontroli. Centralna Aplikacja Raportująca	210
Rozdział 17	
Reagowanie kryzysowe w Unii Europejskiej.	
Dyrektywy, zarządzenia, numer alarmowy 112	225
Zakończenie	242
O Autorach	243

Wstęp

Naturalnym elementem rozwoju człowieka jest kryzys, który ma charakter rozwojowy. Kryzys taki przyczynia się do transgresji egzystencji człowieka, jego rozwoju i kształtowania co raz dojrzałszej osobowości. Przypadkowy kryzys, który przekracza możliwości regulacyjne podmiotu, doprowadzić może do regresji, nieszczęścia i upadku człowieka. W takim kontekście człowiek jest zarówno źródłem kryzysu, jak i jego uczestnikiem. Kryzys indywidualny podmiotu należy ekstrapolować na zjawiska społeczne i polityczne.

Celem niniejszej monografii jest ukazanie wielowymiarowości kryzysu zarówno w aspekcie jednostkowym, indywidualnym, jak i szerszym społecznym oraz politycznym. Naszym zamierzeniem jest ukazanie Czytelnikowi wieloaspektowości różnych rodzajów kryzysu, sposobów zapobiegania kryzysom oraz sposobów radzenia sobie ze skutkami traumy zarówno w aspekcie jednostkowym, jak i społecznym. Książkę adresujemy do wszystkich osób pracujących w obszarze interwencji kryzysowych - lekarzy, psychologów, pracowników służb mundurowych, politologów i polityków. Wymóg organizowania centrów zarządzania kryzysowego przez samorządy czyni naszą książkę użyteczną dla działaczy społeczności lokalnych oraz samorządowców.

Monografia stanowi próbę usystematyzowania wiedzy o kryzysie. Zdajemy sobie sprawę, że choć intuicyjnie wszyscy rozumiemy słowo kryzys, to jest to pojęcie rozmyte i niepre-

czyjne. Wielowymiarowość kryzysu oznacza, że nie istnieje jeden kryzys, lecz cała przestrzeń różnych form narażenia człowieka na sytuację trudną. Można raczej mówić o kryzysach niż o jednym kryzysie. Z punktu widzenia teorii systemów, kryzys jest poważnym zaburzeniem w homeostazie pewnego układu. To, czy wyjście z kryzysu okaże się twórcze i rozwojowe, czy też przyczyni się do destrukcji systemu, zależy po części od przygotowania człowieka i społeczeństwa na ewentualne sytuacje kryzysowe. Mamy nadzieję, że nasza książka, choćby częściowo, może być takim przewodnikiem, ułatwiającym przemianę destrukcyjnego charakteru kryzysu w transgresyjny rozwój po traumie.

Książka składa się z 17 rozdziałów i jest podzielona na dwie części. Pierwsza zawiera 7 rozdziałów o charakterze teoretycznym definiujących różne rodzaje kryzysu. Zawarto w niej także omówienie różnych form zarządzania w kryzysie. W drugiej części przedstawiono praktyczne wskazówki i rozwiązania zarządzania kryzysowego.

Nasza monografia stanowi raczej zbiór luźnych i niezależnych artykułów, które mają charakter domknięty i całościowy. Czytelnik zatem może czytać poszczególne rozdziały w dowolnej kolejności. Staraliśmy się jednak tak je ułożyć, by stanowiły logiczną całość, w której poruszane zagadnienia ułożone są w sposób systematyczny.

Mamy nadzieję, że książka spotka się z przychylnością Czytelników i łaskawością Recenzentów.

Kasper Sipowicz, Edyta Najbert, Tadeusz Pietras

Recenzja wydawnicza

Żyjemy w czasach przełomowych, w których zmienia się myślenie strategiczne i globalne. Obserwuje się obecnie procesy globalizacji informacji, polityki oraz gospodarki, z drugiej zaś strony nacjonalizm, ruchy narodowe i separatyistyczne. W tym kontekście kryzys jest naturalnym elementem zmian w życiu społecznym.

Kryzys odzwierciedla się także w funkcjonowaniu jednostek. Ma on charakter wielowymiarowy - dotyczy zdrowia, aspektów ekonomicznych i socjologicznych oraz egzystencjalnych. Zarządzanie kryzysem i sytuacjami kryzysowymi stało się podstawowym obowiązkiem państwa i samorządu.

Autorzy kolejno omówili pojęcie kryzysu, zwracając uwagę na jego wielowymiarowość i niejednoznaczność. Kolejne rozdziały dotyczą zarządzania kryzysowego ze szczególnym uwzględnieniem aspektów prawnych. W drugiej części książki omówiono dokładnie organizację interwencji kryzysowej na poziomie państwa, województwa, powiatu i gminy. Jako lekarz pragnę podkreślić, że Autorzy opisali również medyczne uwarunkowania i skutki narażenia na kryzys.

Oto mamy na rynku pierwszą monografię poświęconą kryzysowi rozumianemu wielowymiarowo. Książka omawia zarówno aspekty medyczne kryzysu, jak i jego aspekty socjologiczne oraz ekonomiczne. Ważne jest, że Autorzy szczegółowo opisali rozwiązania prawne i systemowe postępowania w sytuacjach nagłych i nieprzewidywalnych, wskazując na rolę państwa, samorządu i organizacji pozarządowych.

Monografia napisana jest zrozumiałym językiem. Może być przydatna zarówno dla pracowników służby zdrowia, urzędników, jak i dla przedstawicieli służb mundurowych. Recenzowana książka stanowi cenne uzupełnienie publikacji na temat sytuacji kryzysowych, tak istotnych społecznie z powodu zagrożenia atakami terrorystycznymi i wojną.

Łódź, 13.01.2017 r.

Prof. zw. dr hab. n. med. Piotr Kuna
Uniwersytet Medyczny w Łodzi